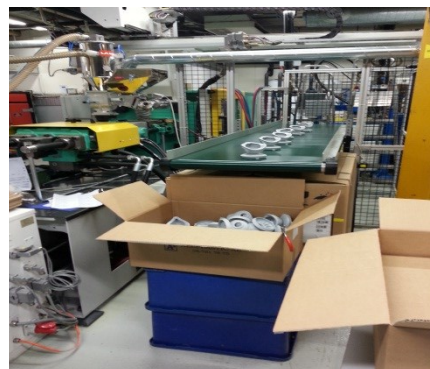

Tillsynsrapport för kemibranschen 2014 maj 2015

stockholm.se

Tillsynsrapport för kemibranschen 2014
maj 2015

Dnr: 2015-8272

Utgivare: Miljöförvaltningen

Kontaktpersoner: Ronny Enmark, Ulrika Iversen

Omslagsfoto: Plastomformning

Innehåll

1 Beskrivning av branschen	
Allmänt	4
Kemikaliebranschens företag	4
A-verksamheter	4
B-verksamheter	4
C-verksamheter	4
U-verksamheter	4
Övrig klassning	5
SEVESO	5
IED	5
2 Tillsynsarbetet	
Omfattning	5
Vad prioriteras i tillsynen	6
Villkorsefterlevnad	6
Kemikalier	6
Egenkontroll	7
Motivera och stötta	7
Energi	7
3 Tillsynsresultat	
Sammanställning	7
Indikatorer	8
Statusredovisning	8
4 Planerat arbetet	
Tillsynsplanering 2015	12

1 Beskrivning av branschen

Allmänt

Läkemedels-, färg- och kemikaliebranschen är en blandning av olika typer av verksamheter som bland annat hanterar stora volymer kemikalier. I branschen ingår för närvarande tillverkning av färg, läkemedel, reagenser, rengöringsmedel, hårvårdsprodukter och kemikalier för gjuterier och betongindustri. Det ingår även företag som omformar plaster samt ett som rengör containrar som innehållit kemikalier.

Ett flertal av de tillståndspliktiga verksamheterna är stora och unika ur nationellt perspektiv. Förutom en stor kemikaliehantering är en del verksamheter transportintensiva och/eller stora energiförbrukare.

Kemikaliebranschens företag

A-verksamheter

Ask Chemicals	tillverkar gjuterikemikalier
---------------	------------------------------

B-verksamheter

SIKA	tillverkar betongtillsatser
GW Bulk- & tank	tvättar transportcisterner
Recipharm Stockholm	tillverkar läkemedel
Swedish Orphan Biovitrum	tillverkar läkemedel
Octapharma	tillverkar läkemedel
Engwall o Claesson	tillverkar färg

C-verksamheter

Boule Medical	tillverkar reagenser
Prols	tillverkar rengöringsmedel
Paxymer	tillverkar plast
Team Olmed	tillverkar proteser
Frohe Allplastik	omformar plast
Stala plast	omformar plast
Hårologi	tillverkar hårvårdsprodukter

U-verksamheter

Ett antal mindre företag främst tillverkare av rengöringsprodukter.

Övrig klassning

Seveso-anläggningar

Ask Chemicals är klassad som Seveso-anläggning enligt den lägre kravnivån. För att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö har EU antagit det så kallade Sevesodirektivet namngivet efter en uppmärksammas olycka i Italien med dioxinutsläpp. Direktivet har införts i svensk lagstiftning genom lag och förordning om skydd mot olyckor.

IED-anläggningar

Ask Chemicals, Octapharma och Swedish Orphan Biovitrum är klassade som IED-anläggningar och omfattas därför av industriutsläppsbestämmelserna som är en följd av genomförandet av industriutsläppsdirektivet, IED, i svensk rätt.

Industriutsläppsbestämmelserna innebär skärpningar i kraven att tillämpa bästa tillgängliga teknik (BAT) och redovisa föroreningar jämfört med det gamla direktivet, IPPC.

2 Tillsynsarbetet

Omfattning

Då verksamheterna ofta är unika görs en individuell bedömning var tyngdpunkten på tillsynsarbetet ligger på det enskilda företaget.

Samtliga tillståndspliktiga verksamheter samt de större anmälningspliktiga verksamheterna får minst ett tillsynsbesök per år. Förvaltningen deltar även alltid vid periodiska besiktningar och Sevesobesiktningar. Periodiska besiktningar finns som villkor i vissa tillstånd. De utförs av oberoende besiktningsmän.

De mindre anmälningspliktiga verksamheterna besöks vart tredje år.

De tillståndspliktiga och anmälningspliktiga företagen betalar en fast årlig tillsynsavgift. U-verksamheter besöks ungefär var femte år i kampanjform och det arbetet timdebiteras. Årligen utdebiteras drygt 380.000 kronor.

Tillsynsbesöken är idag, förutom villkorskontroll, koncentrerade på tillsyn av hantering och förvaring av kemikalier, företags egenkontroll samt uppföljning av tidigare kända brister som

framkommit vid inspektioner eller vid genomgång av verksamheters egenkontroll. Andra områden som alltid beaktas är transporter, energiförbrukning samt utbyte av kemikalier. Fokus på tillsynsarbetet under 2014 har legat på egenkontroll, kemikaliehantering/förvaring samt utfasning av miljöfarliga kemikalier/komponenter.

Samtliga tillståndspliktiga verksamheter skall årligen komma in med en miljörapport. Vid genomgång kontrolleras, förutom att de kommit in i tid, vilka förändringar som skett och resultat av miljöarbetet. Granskningen kommuniceras och följs upp.

Med varierande intervall utförs en periodisk besiktning, av externa konsulter, av de större verksamheterna. Förvaltningen deltar alltid vid dessa besök.

Förvaltningen deltar i samråd och remissarbete i tillståndprocessen samt ansvarar för remissarbete, miljöbedömning och beslut i anmälningsärenden.

När verksamheter läggs ner eller flyttas läggs tid på kontroll av eventuella markföroreningar på grund av kemikaliehanteringen. Vid klagomål sker utredningar. Därutöver sker kontakter med andra tillsynsmyndigheter, allmänhet och konsulter.

Vad prioriteras i tillsynen

Villkorsefterlevnad

Det primära i tillsynen är kontroll av att villkor och meddelade förelägganden efterlevs. Detta görs via inspektioner och genomgång av rapporter och analyser.

Kemikalier

1. Lastning/lossning, produktion, förvaring.
Kontroll av utformning av lokaler, skyddsutrustning samt rutiner för olyckor
2. Kemikalieförteckning
En aktuell kemikalieförteckning påvisar riskerna för de olika kemikalierna samt omfattning och förändringar i kemikaliekonsumtionen
3. Substitution
Substitution av miljöfarliga kemikalier minskar omsättning av dessa i samhället och bidrar i många fall till att en miljövänligare produkt produceras.

Egenkontroll

En väl fungerande egenkontroll är grunden för miljöarbetet.

Motivera och stötta

Flera av företagen har höga mål med sitt miljöarbete och koncerninterna mål som överstiger den nivå som kan krävas av ett genomsnittligt företag i branschen. För dessa fungerar förvaltningen som bollplank och kunskapsbank för goda exempel.

För de mindre verksamheterna efterfrågas främst juridisk kunskapsförmedling och exempel på praktiska lösningar från liknande verksamheter.

Energi

Växla över energiinventeringsarbetet till konkret energibesparingsarbete.

3 Tillsynsresultat

Sammanställning

Samtliga verksamheter har besökts under året i enlighet med tillsynsplanen. Överlag har enbart smärre brister konstaterats vid tillsynsbesöken vilka har åtgärdats eller är under åtgärdande. Inga förelägganden har behövt tillgripas. Miljöförvaltningen har medverkat vid Sevesoinspektion av Ask Chemicals Scandinavia Aktiebolag.

Samtliga miljörapporter har kommit in inom föreskriven tid. Rapporterna har generellt varit av god kvalitet.

GW Bulk- & tankrengöring och Boule Medical har fått nya tillstånd och nya egenkontrollprogram har tagits fram i samråd med Stockholm Vatten AB.

Ett flertal anmälningar om förändringar av produktion har handlagts.

Egenkontrollen är generellt bra framför allt på de verksamheter som besöks årligen. Flera verksamheter har integrerat egenkontrollen i det interna styrsystemet. Den skriftliga dokumentationen av egenkontrollen kan i vissa fall ligga något efter.

Egenkontrollprogrammen utvecklas och justeras kontinuerligt internt och efter tillsynsbesök.

Läkemedelstillverkarna lyder också under det regelverk som Läkemedelsverket och FDA (Food and Drug Administration, den amerikanska livsmedels- och läkemedelsmyndigheten) satt upp för att trygga patientsäkerheten. Dessa regler innebär att företagen måste ha en lång rad rutiner och instruktioner för att säkerställa

reglernas efterlevnad. Det arbetssätt som miljöbalkens krav på egenkontroll ställer efterfrågas alltså också från annat håll.

De ökade energikostnaderna medför att energibesparingsarbete prioriteras i många verksamheter. Genom ny teknik som exempelvis värmepumpar och modernisering av produktionsutrustningar har energibesparingar uppnåtts. Flera av de mindre verksamheterna har uttryckt sin uppskattning att förvaltningen förmedlat kontakt till den kommunala energirådgivningen som erbjuder en timmes gratis energirådgivning.

Arbetet med att fasa ut miljöfarliga kemikalier går i många fall långsamt på grund av varans komplexitet och användningsområde. I flera fall sker utvecklingsarbetet i företagets anläggningar utomlands och måste samordnas för många marknader.

Indikator för miljöarbetet i branschen

Indikator	Årsmål
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning.	100 %
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter	100 %

Samtliga verksamheter bedöms arbeta med att försöka minska sin energiförbrukning och kostnaderna och miljöbelastningen av sina transporter.

Statusredovisning av inspekterade företag

Ask Chemicals Scandinavia Aktiebolag bedriver sin verksamhet på Varuvägen 11 i Älvsjö industriområde. Verksamheten består av egen tillverkning av och försäljning av kemikalier till gjuteriindustrin och till färgindustrin. Tillverkning av hartser sker främst genom en kemisk reaktion medan hårdare, släppmedel med mera kallblandas.

Verksamheten är klassad som en Seveso-anläggning av den lägre graden samt som IED-anläggning.

Under året har en Sevesoinspektion utförts av länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket. Vid tillsynen deltog förutom Miljöförvaltningen även Stockholms brandförsvär. Verksamheten saknade ett

handlingsprogram enligt räddningsverkets föreskrift (SRVFS 2005:2), dock kunde bolaget redogöra för dokumentation och rutiner som ska ingå i handlingsprogrammet. Bolagets riskanalys bedömdes behöva uppdateras och utvecklas. Olika scenarier där kemikalieolyckors konsekvenser på omkringliggande bostäder, industri och infrastruktur bör redovisas. Närheten till andra Sevesoverksamheter (AGA gas) skall särskilt beaktas.

Verksamhetens behov av skyddsavstånd kan komma att påverka stadens planer på en kraftig utbyggnad av bostäder i Älvsjöområdet.

Arbetet med utfasningen av de små mängderna fenol och formaldehyd som finns i en del produkter sker i koncernens anläggningar i USA och Tyskland går trögt. Indikationer på nära förestående utbyten saknas.

Nya kylvattentankar har installerats, vilket medför bättre möjligheter att kontrollera processen och därmed höja säkerheten. Riskanalyser och ett antal rutiner har uppdaterats.

SIKA bedriver sin verksamhet på Domnarvsgatan 15 i Lunda industriområde, Spånga. Verksamheten producerar kemisk-tekniska produkter, huvudsakligen betongtillsatsmedel för byggändamål.

Verksamhetens arbete med substitution av miljöfarliga kemikalier fortsätter systematiskt.

Arbetet med att försöka sluta produktionsprocessen genom återanvändning av reningsvatten har fortsatt. Nu har man kommit så långt att det är tekniskt möjligt att återanvända 50 % av reningsvattnet. Målet är 100 % varvid man skulle kunna avveckla indunstningsanläggningen. Detta skulle leda till vatten- och energibesparingar, förutom minskade utsläpp av nitrifikationshämmande ämnen. Parallellt undersöks förutsättningarna för att installera ett extra reningssteg efter indunstaren.

Under året har koncernen köpt in Casco/Schox Bygglim AB som delvis förlagts till anläggningen som därför har byggts ut. Detta har medfört att arbetet med energibesparingar återgått till ett inventeringsarbete förutom att möjligheterna att tillvarata överskottsvärme från indunstaren undersöks.

GW Bulk- & tankrengöring har flyttat sin verksamhet från Louddens oljehamn till terminalområdet i Älvsjö/Årsta. Verksamheten består av invändig tvätt av containrar och ett fåtal tankbilar och som innehållit olika typer av flytande kemiska produkter.

Flytten har medfört att de tunga transporterna av containrar genom staden från järnvägen till hamnen och åter upphört.

Den nya verksamheten har markant uppgraderat sin reningsanläggning. Provresultat påvisar att man klarar sina utsläppsvillkor med stor marginal.

Ett nytt egenkontrollprogram har tagits fram i samråd med förvaltningen och Stockholm Vatten AB.

Boule Medical tillverkar reagens- och rengöringslösningar till bloddiagnosutrustningar i lokaler på Fagerstagatan 7 i Lunda industriområde, Spånga.

Den tidigare anmälningspliktiga verksamheten har fått tillstånd för en utökad produktion. Åtgärder har vidtagits för motverka miljöpåverkan vid ett eventuellt haveri av någon blandningstank.

Ett nytt egenkontrollprogram har tagits fram i samarbete med förvaltningen och Stockholm Vatten AB.

Recipharm Stockholms anläggning ligger i Årsta där man kontraktstillverkar läkemedel på uppdrag av kund.

Tillverkningsstegen är blandning av aktiva substanser, granulering med lösningsmedel eller vatten, torkning, malning, tablettslagning och i vissa fall dragering av tablettarna.

Verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i ett tillstånd från år 1991. Tillståndets mest verksamhetsspecifika villkor reglerar den mängd lösningsmedel som är tillåtet att släppa ut till luft.

Väster om Recipharm byggs nya bostäder med planerad inflyttning till hösten 2015. Recipharm har låtit göra flera åtgärder för att få ner bullret från fläktar och dylikt. Planer finns på att byggföretaget ska uppföra en bullerskärm på företagets tak längs hela västra sidan för att få ner bullret ytterligare.

Under 2014 har förvaltningen och Stockholm Vatten AB tittat närmare på Recipharms utsläpp av aktiva substanser till avloppet. Stockholm Vatten AB har kommit med förslag på vilka substanser som bör undersökas närmare. Recipharm har därefter gjort utsläppsberäkningar för dessa ämnen. Resultatet av beräkningarna föranleder inga vidare åtgärder från förvaltningens sida.

Verksamhetens miljörapport var utan anmärkning.

Swedish Orphan Biovitrum (SOBI) producerar proteinläkemedel på kontraktbasis. Anläggningen finns på Kungsholmen. Tillstånd för

verksamheten meddelades år 1995. Villkoren i tillståndet tar sikte på hantering av avloppsvatten och kemikalier.

SOBI har under år 2014 gjort flera energi- och vattenbesparande åtgärder. Bland annat har ventilationsaggregat försetts med värmeåtervinning och ett arbete med att identifiera stora elförbrukare, som fläktar och dylikt, har påbörjats. Gamla lysrör byts successivt ut mot modern ledbelysning. Stora vattenförbrukare i verksamheten har setts över. Vattenförbrukningen har minskat från drygt 100 000 m³ år 2013 till mindre än 54 000 m³ för år 2014.

Under 2014 upptäcktes att dieselcisternen till reservkraftanläggningen inte besiktigats i tid, vilket gjorde att företaget fick betala en miljöstraffavgift. Cisternen besiktigades sedan.

Det har under 2014 framkommit att det från företaget förekommer ett utsläpp av Triton X-100, även kallat Oktoxytol. Det mesta samlas upp och går som farligt avfall, men en mindre del går alltså till avloppet. Företaget har gjort beräkningar på hur stor mängd det rör sig om. Diskussioner pågår vad det finns för möjligheter att rena bort ämnet från avloppsvattnet.

Triton X-100 används till virusinaktivering. Det är ett utfasningsämne enligt Kemikalieinspektionens Priodatabas med hänvisning till att det är hormonstörande och giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter. Enligt Revaq¹ måste företag som släpper ut utfasningsämnena till avloppet ta fram en plan för substitution eller en plan för hur de ska upphöra med utsläpp till vatten.

Verksamhetens miljörapport var utan anmärkning.

Octapharma bedriver sin verksamhet på nordvästra Kungsholmen. Företaget framställer proteiner ur blodplasma samt bereder de framtagna substanserna till injektions- eller infusionslösningar. Verksamheten bedrivs med stöd av ett tillstånd meddelat år 2008.

I juni 2014 hölls ett samråd för nytt utökat tillstånd för Octapharma. I början av 2015 inkom företaget med en tillståndsansökan till miljöprövningsdelegationen på Länsstyrelsen i Stockholm. Ansökan har remitterats till bland annat miljöförvaltningen för ett eventuellt yttrande över om ansökan behöver kompletteras med någon uppgift och förvaltningen har besvarat remissen.

¹ Revaq är ett certifieringssystem som arbetar för att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk, att skapa en hållbar återföring av växtnäring samt att hantera riskerna på vägen dit.

Arbetet med att komma tillrätta med problemen med pH-justeringen av processavloppet i utjämningsbassängen har fortsatt under 2014. Tidvis har det förekommit avvikelser från godkänt pH-värde i utgående processavlopp till det kommunala spillvattennätet. Fortsatt intrimning av utrustningen och använda kemikalier för pH-justering har genomförts för att minimera eller helt eliminera avvikelser från pH-intervallet.

Även från Octapharma förekommer utsläpp av Triton X-100 till avloppet. Provtagning på utgående vatten har utförts för att ta reda på hur stora mängder det rör sig om. Nu pågår arbete med att söka uppströms för att ta reda på vilken/vilka av företagets produkter som ger ett utsläpp av ämnet.

Verksamhetens miljörapport var utan anmärkning.

Engwall o Claesson tillverkar färg i sin anläggning i Bandhagen. 83 % av produktionen utgörs av vattenbaserade färger.

Verksamheten fick tillstånd år 1992 och de viktigaste villkoren avsåg arbete med att minska lacknaftautsläpp till luft samt villkor för utsläpp till vatten.

Företaget återanvänder om möjligt färger med fel nyans, s.k. felbrutna färger. Antingen genom att försöka hitta en annan kund som accepterar nyansen eller genom att låta färgen gå in i produktionen igen.

Verksamhetens miljörapport var utan anmärkning.

Prols tillverkar framför allt rengöringsprodukter på Harpsundsvägen 160 i Högdalens industriområde. Verksamheten har under året gjort några mindre förändringar i produktsammansättningarna. Produkterna innehåller inga ämnen som finns registrerade på prioriterings- eller utfasningslistorna. Inventering av energibesparingspotential har påbörjats.

4 Planerat arbete

Tillsynsplanering 2015

Förvaltningens bedömer att planeringen och prioriteringarna som gjordes för 2014 fortfarande är korrekta och fortsätter arbetet enligt dessa.

Under året kommer en utveckling av kemikalieförteckningarna inarbetas efter en modell som framtagits i projekt inom storstadssamarbetet.

Konflikten mellan vissa verksamheters möjligheter att fortsätta sin verksamhet/expandera och utökat bostadsbyggande medför att mer tid kommer att få läggas ned på information till berörda parter.

Indikator för miljöarbetet i branschen kommer att kompletteras med

Andelen företag som uppfyller samtliga gällande tillståndsvillkor	100%
---	------

Slut.